

Politikai
röpiratok.

172.

D. Ballagóval. KB

172
1569
VÁRADY GÁBOR

BESZÉDE

VÁLASZTÓIHOZ.

TÉCSÖN, 1879. AUGUSZTUS 17-én.

9.

M.-SZIGET,
NYOMATOTT A MÁRAMBOSI RÉSZVÉNYNYOMDÁBAN.

1879.

6,571200567317

DE BALLAGI GÉZA.

Mélyen tisztelt választó polgártársak!

Valahányszor az országgyűlés, vagy egyes ülészek végeztével Önök körében megjelentem, mindannyiszor előadtam a teljesített munka nevezetesebb mozzanatait, s szoltam és beszámoltam képviselői saját működéséről is.

Azt vélem, helyesen cselekszem, ha ezen egy alkalommal eltérek rendesen követett szokásomtól s nem szólok sem a pártok között kifejlett, nem egyszer az ügy rovására elmérgesedett harczokról, sem a higgadt megfontolás többszöri diadalairól, sem a junius 15-én véget ért első ülészek alatt történt alkotásokról; ezekre vonatkozó jelentéseimet, véleményemet, különben is megtalálták önök országgyűlési rendes tudósításaimban.

Szólok csupán egyetlen egy ügyről, mely nevemmel hozatott szoros kapcsolatba s mely épen ezért kell, hogy önöket is közelebb érintse: ez ama végtárgyalás, mely a bécsi esküdtszék előtt a mult junius hó utolsó napjaiban lefolyt.

És azért szólok csupán ezen ügyről, mert ama végtárgyalás egyes mozzanatai botránny

keltettek, a miért is lehetetlen, hogy ezen reám nézve igen komoly ügy ne szorítson minden más tárgyat háttérbe s ne állítsa előtérbe minden más fölött és első sorban önigazolásom iránti kötelességemet.

Ezt teljesítőleg tettem már egy lépést akkor, midőn a mult július 1-ső napján, a megye székhelyén, a tényállás hű előadását tartalmazó írott nyilatkozatomat előterjesztettem. E nyilatkozat csak kivonatban jutott a nagy közönség tudomására és helyesen, mert a tényállás leg részletesebb elősorolása sem fogta volna tisztázni a helyzetet akkor, midőn, a bécsi végtárgyalásnál felhozott vádak és gyanusítások alkalmából, a sajtó útján már megállapított az ítélet, a mely ellen semminemű tényleírás, avagy czáfolat nem fogta volna a kellő orvoslást megszerezni. Egy ilyen ítéletet, nézetem szerint, csak illetékes forum által eszközölt vizsgálat ellensúlyozhat, csak az tehet érvénytelenné.

Nem is kívántam én július 1-én tett nyilatkozatommal mást, mint kifejezést adni annak, hogy érzem a komoly kötelességet, a melynél fogva megyémnek kellett beszámolnom tetteimről addig is, míg az illetékes forum fog nyilatkozni.

Mikép méltányolta megyém értelmisége a részemről tett emez első lépést, azt eléggé iga-

zolják a megye minden részéből hozzám érkező azon nyilatkozatok, a melyek a régi ragaszkodásnak, a régi bizalomnak mind megannyi kifejezései, de egyszersmind bizonyítékai annak, hogy Máramaros megye nem vádolt, mielőtt meghallgatott volna s az ügynek kellő tisztázásáig felfüggesztette ítéletét.

E megye értelmisége ezen, reám nézve oly nagybecsű, nyilatkozatával nem tett egyebet, mint humanitást, lovagiasságot, következetességet gyakorolt, nem engedvén egészen letiportatni a védtelent, nem vonva meg támogatását attól, ki hozzá a régi bizalommal fordult s fölkarolva ügyét annak, a kinek hosszú multjában nem talált támpontokat az ellene felhozott vádak alaposságára nézve. Ezért itt e helyről mondok Máramaros megye értelmiségének, egész népének forró köszönetet ezen magasztos tényeért, a melyért hálatartozásomat nem volnék képes leróvni, ha Isten bárminő hosszura nyujtaná is életemet. Megyémnek ezen magatartása enyhítő balsam azon sebekre, a melyeket nekem a hazám területére idegen földről átesapott támadás okozott; belőle meritek erőt a reám legközelebb várakozó komoly feladat megoldásához.

Igen, mert komoly és nehéz feladat várakozik reám akkor, midőn egy oly ítélet megváltoztatásáról van szó, melyet a részben téves előadások, részben az én hallgatásom által még

inkább megerősödött téves vélemények mint már végrehajtottat tüntetnek föl s a mely ítéletet legalább is korainak és elhamarkodottnak nevezhetek.

Hogy az ellenem intézett támadásokra nem szólaltam fel, az igen természetes. Midőn a szenvedélyek felkorbácsolatnak, midőn lázas izgatottság ragadja meg az embereket, az ily hangulat nem alkalmas a védelem, az igazolás meghallgatására. Gyenge hangom bizonynyal elveszett volna a támadások irtóztató zajában.

De különben is mélyen éreztem, hogy meg kell magamat adnom a közvélemény és a sajtó abszolút hatalma előtt, a melylyel szemben minden más, ezeknél látszólag, nagyobb hatalom is a legtöbb esetben eltörpül. Bizonynyal siker nélkül fogtam volna szót emelni egy hálátlan ügy védelmére, főleg azon szomorú tapasztalat után, hogy az a kevés is, a mi igazolásomra megiratott, részint megcsontitva, vagy elferdítve, részint épen nem vétetett föl, mig mindaz, a mi ellenem Bécsben mondva volt, kibővítve s nem egyszer a tárgyilagosság teljes mellőzésével, a legkedvezőtlenebbül s a legtévesebben értelmezve jutott a nyilvánosság elébe.

Az ellenem intézett támadások legnagyobb része, nem a ténylek ből, hanem főleg a bécsi államügyész és bécsi journalistika vád-

jaiból merítettett. Nem itt van helyén taglalgatnom, hogy minő alapossággal történt ez; de még is kérdezem, vajon azok, a kik folyvást vizsgálatról, a birói elbánás szükségéről beszéltek és azt hangsúlyozták, hogy az ügy tisztázása, csak bíróság útján eszközölhető, vajon megfeleltek-é az osztóigazság, a méltányosság követelményeinek azzal, hogy átvéve a bécsi közvádlónak, de egyszersmind a birónak szerepét is, v á d a l á h e l y e z t é k é s e l i s i t é l t é k azt, aki azon ügyben csak mint t a n u állott a biró előtt s a ki az ellene intézett vádakra nézve, még ki sem hallgattatott?

És vajon lehetett-é, szabad volt-é a Bécsben mondottakat, a m a g y a r e m b e r c o m p r o m i t t á l á s á r a , a m a g y a r j ó h i r n é v c s o r b i t á s á r a i r á n y z o t t t á m a d á s o k a t f e g y v e r ü l k é p h a s z n á l n i , h o g y e z z e l e g y e m b e r n e k p o l g á r i b e c s ü l e t e , r e p u t a t i ó j a e l l e n , a n n a k m e g h a l l g a t á s a n é l k ü l , h a l á l o s c s a p á s i n t é z t e s s é k ? N e m i t t v a n h e l y é n v i z s g á l g a t n i , m e n n y i a v é g t á r g y a l á s o n e l o á d o t t a k b ó l a v a l ó , m e n n y i a r á f o g á s ; a f e l o l v a s o t t i r a t o k b ó l m e l y e k v o n a t k o z n a k a v é g t á r g y a l á s a l a t t f e l h o z o t t t é n y k ö r ü l m é n y e k r e s m e l y e k a z o k , a m e l y e k a j e l z e t t t é n y e k k e l s e m m i ö s s z e f ü g g é s b e n n i n c s e n e k . M i n d e n n e k k i d e r i t é s e a v i z s g á l a t f e l a d a t a l e s z , e s u p á n c s a k a z t h a n g s u l y o z o m , h o g y e g y r e n d j e l n e k k i e s z k ö z l é s e k ö r ü l i m ű k ö d é s e m — t é n y ; d e t é n y a z i s , h o g y a j u l i u s 1 - é n k e l t n y i l a t k o

zatomban fölfeltett s a vizsgálat alkalmával adatokkal igazolandó indokokból ugyan, de anyagi haszon nélkül teljesítettem a közbenjárást oly egyén részére, a kit én arra érdemesnek s a kit hazánk érdekeihez közelebb fűzni akarni helyesnek tartottam akkor és helyesnek tartok ma is.

Azonban tagadhatlanul tény az is s ez az a mit mélyen fájlalok, hogy leveleimben, nem sejtve semmi rosszat s érezve lelkemben, hogy egyenes, becsületes uton járok, a kifejezésekben vigyázatlan, közléseimben tulbizalmas voltam. Ezzel hibáztam az eszélyesség ellen; és e hibáért súlyosan kell lakolnom. De nem hibáztam az igazság ellen, mert a leveleimben foglaltak összhangzásban állanak az igazolásomra szolgáló ténykörülmenyekkel, és nem hibáztam a becsület ellen sem, mert egyetlen szó sincs leveleimben, sürgönyeimben, a melyet igazolni, vagy bárminő becsületbírótság előtt kellően indokolni nem tudnék.

Mindezekre nézve tisztázhatom magamat és fogom is tisztázni.

De van egy vád, a mely nagy súlylyal nehezedik reám, s melylyel szemben az önvédelmet meg sem kísértem, mert érzem, hogy e téren elégtétellel tartozom a megsértett közvéleménynek. E vád nem más, mint hogy „compromittáltam a képviselői és a z alelnöki állást.“

Mondhatnám ugyan ezzel szemben, hogy én a jelzett ügyben sem mint képviselő, sem pedig és annyival kevésbé mint alelnök nem léptem fel. Régi ismerettségeim, képviselői állásomnál korábbi keletű összeköttetésem megadták nekem a jogot, hogy igaz és tisztességes ügyben ajánlólag fölléphessek. Hogy ebből, leveleim egyes tételeinek kiszakításával egészen más ügyekre vonatkozó sürgönyeim szavainak kiemelésével botrányt csináltak, ez az én fatumom, de nem az én hibám.

Mondhatnám, hogy a jelzett egyetlen ügy kivételével én semminemű más kitüntetési ügyben sem most közelebb, sem régebben lépést nem tettem, és én ennek bebizonyítására hivatkozhatnám az 1867. év óta működött s jelenleg működő miniszterekre, ugyszintén a külügyi kormányzat minden közegére. Valóban nem csekély szerencsétlenség kell ahhoz, hogy ezen egyetlen ügy is, a melyben lépéseket tettem, korrekt volta daczára, a birói vizsgálat tárgyai közé beerőszakoltassék.

Mondhatnám, hogy a képviselői állást nem tisztességes, önző vagy nem helyeselhető czélokra nem használtam fel, sőt ezzel ellenkezőleg, nem egyszer hoztam áldozatot az ezen állás által igényelt „decus“ szeplőtlen megőrzésére.

Mondhatnám, miszerint, ha bűn volt ré-

szemről a közbenjárás, akkor egész sora nehezednék reám a bűnöknek, a melyek sulya alatt össze kellene roskadnom. Én ajánló lépéseket, úgy egyesek, mint testületek, községek hatóságok érdekében számtalanszor tettem, mint ezt emberi és állásomból kifolyó kötelességemnek tartottam és tartani fogom mindig.

És e felfogás nem is csupán a magyar ember sajátsága, ez nem magyarországi kizárólagos kiváltság; ez az emberi jobb természettől elválaszthatlan általános sajátság. A polgári-sodott világnak legemberibb, legbecsületesebb része így gondolkozik: kell is, hogy ekkép gondolkozzék, — különben a társadalmi kötelesség elvesztené minden jogosultságát.

Mondhatnám, hogy csak az dobhat reám követ, a ki birva bizonyos befolyással rokonnak, ismerőseire, ezt soha, semmi körülmény között nem használta fel arra, hogy embertársán segítsen, vagy valamely ügyet előmozdítson, a mennyiben az ember és az ügy azt megérdemelte. És ha csakugyan van ilyen, a ki e szempontból joggal dobhat reám követ, akkor én e ködobást az ő kedélye és lelkiülete fölötti mély sajnálkozással fogom eltűrni.

Mondhatnám végül, hogy lépéseim közül csak azok lehetnének kárhoztatandók, a melyek-

ket legjobb tudomásom szerint méltatlanokért, érdemetlenekért, vagy önző anyagi érdekből tettem; azonban erre nézve megnyugtató engem lelkiismeretem s azt hiszem, hogy az ilyen vád ellen hangosan fognak nevében s az igazság érdekében tiltakozni mindazok, a kik engem jól ismernek.

De mindezt én nem mondom, minderre s ezeken kívül sok másra én most nem hivatkozom, mert midőn a vihar zug, egyes ember szava meg nem hallik, elenyészik abban; és mert én ugy is nemcsak a váddal, hanem a gyanusítatással szemben is igazolni kívánom magamat.

És hogy ezt egészen függetlenül tehessem, szükség, hogy a képviselői mandatumot letegyem, mert ugy akarom, hogy nem a képviselő, hanem az egyszerű polgár ellen történjék a vizsgálat, a melyet kérni, szorgalmazni fogok, s ne mondhassák elleneim, hogy a képviselői immunitás köpenyébe burkolódzom. Hogy mennyire nem ismernek engem épen azok, a kik pedig a bizonyos tudás hangján mondták ki reám a halálos ítéletet, a „feszítsd meg“-et, ezt már az is eléggé igazolja, hogy a mandatum letételét praetori hangon emlegetni jónak látták, mintegy feltéve rólam, hogy nem bírok a kötelességnek, az egyedül helyesnek tiszta érzékével, vagy hogy ezen érzékemet a reám nehezedett szerencsétlenség közepette elvesztettem.

Már a július 4-én, önök kebeléből nálam megjelent mélyen tisztelt férfiak előtt jeleztem, hogy leteszem a képviselői mandatumot. E szándékom változhatatlan, daczára az egész választó kerületből hozzám érkezett általam nagyrabecsült s a leghálásabb érzellemmel fogadott számtalan felhívásnak arra nézve, hogy az önök által irántam ismételten kifejezett tantorithatlan bizalomnál fogva e szándékomat ne érvényesítem.

Nagyon kérem önöket, nyugodjanak meg a változhatatlanban.

A politikai szenvedély molochja megkapja az ő áldozatát. Lemondásom által megadom a közvéleménnyel szemben és magamnak is az egyik elégtételt. A képviselői állástól méltán igényelhet a nemzet legalább is annyit, a mennyit Caesar kívánt neje jóhírnevéről, hogy t. i. a. hoz még a gyanunak sem szabad félni. De nekem itt nem szabad megállapodnom. Én kérni, szorgalmazni fogom a birói vizsgálatot, mert szüksége van a föllázadt hangulatnak ezen elégtételre is, de mindenfölött szükségem van arra nekem.

És midőn mindez megtörtént, akkor becsület birák elébe fogok lépni, kiket elfogadok politikai elleneim, legszenvedélyesebb támadóim, legnagyobb személyes ellenségeim sorából, hogy ítéletet mondjanak azon kérdések fölött, a me-

lyek az ellenem folytatott öldöklő hadjárat alatt felmerültek.

Azonban ha ez is véghez ment s ha, mint nem kétlem, az én javamra ment véghez, még mindig marad egy betölthetlen ür, egy tátongó seb, a melyet, fájdalom, csak a reám boruló sirhant fog betölthetni, beheggeszthetni: ez az a nagy ür lelkemben, melyet a rajtam elkövetett méltatlanság és meghurczoltatásom támasztott, ez az az örökké vérző seb, mely a leggyökerebb gyógyítási törekvés mellett is, mindig gyógyíthatlan marad.

És most Isten önökkel. Fogadják holtomig tartó hálámat azon határtalan bizalomért, a melylyel engem 1861. év óta 6 országgyűlésen megtiszteltek, boldogítottak s a melynek törhetlenségét, csorbitlan voltát tanusítja a többi között az a kitünő, meleg fogadtatás is, a melyben engem részesíteni méltóztatnak épen most, midőn megyémet kivéve, az egész világ részint ellenem támadni, részint tőlem elfordulni látszik s ezzel ugy önök, mint megyém többi népe fenyesen és magasztosan megczáfolják ama latin tételt:

„Donec eris felix, multos numerabis amicos.
Tempora si fuerint nubila, solis eris.“

De fogadják egyszersmind legjobb meggyőződésemből fakadó azt a kijelentésemet, hogy én egy pillanatig sem éltem vissza önök becses

bizalmával, sőt minden törekvésem oda irányult, hogy azt cselekedeteim által megőrizsem és mindenben, minden körülmény között hiven teljesítsem önök és hazám iránti kötelességemet.

Megválok önöktől mint képviselőjük és ezzel kettészakadt egy igen becses kapocs, a mely önökkel összefűzött; de maradt még sok más kapocs, a melyek mindenike elég erős arra, hogy bennünket még továbbra is összefűzzön: a barátságnak, a rokonszenvnek, a közös érdekeknek és annak a tudatnak kapcsai, hogy fiai vagyunk azon egy megyének, a mely a mi kis hazánk, a melyről, mint a nagy hazáról mondta a koszorus költő, minden hű máramarosi legbensőbb érzéssel mondogatja, s a mi keblemben mindig szokszoros viszhangra talált és a minek igazságától épen ezen nehéz napokban a legmélyebben vagyok áthatva, hogy:

„A nagy világon e kívül
Nincsen számodra hely,
Áldjon vagy verjen sors keze,
Itt élned, halnod kell.“

Isten tartsa meg önöket mindnyájokat!
Éljen és virágozzék a haza!!

DE BALLAGI GÉZA.

